

Kadonneen koiran käyttäytyminen

Olen etsinyt vuodesta 1995 lähtien norwichinterrieri Jorin kanssa kadonneita koiria ja vuodesta 2001 lähtien myös paimenkoira Nasun kanssa. Tarja Salonen, Anne Puurunen-Swift ja Virve Keravuori ovat auttaneet minua tässä työssä koiriensa kanssa muutaman vuoden. Etsintöjä on mahdotonta eritellä siten, että voisin sanoa, milloin koiran löytyminen on ollut etsijäkoiran ansiota ja milloin neuvot ovat olleet ratkaiseva tekijä koiran löytymisessä, tai milloin koira olisi löytynyt ilman meidän apuamme-kin. Noin 80 % etsimistämme koirista on löytynyt tavalla tai toisella. Olemme olleet etsimässä myös kolmea kilpikonaa, joista 2 löytyi. Kerran eksyin sienikavereistani, mutta onneksi Jori löysi heidätkin. Artikkelini perustuu 8 vuoden kokemukseen kadonneiden koirien etsinnästä, ja yli sadan kadonneen koiran käyttäytymisen analysointiin.

Milloin koira on kadonnut?

Kun oma paimenkoirani oli ollut kadonneena puoli tuntia, olin aivan kauhuissani. Pelkäsin koirani jäävän auton alle tai säilyttävän pieniä lapsia, joita se pelkää. Serkkuni tuttava kertoi taas, että eivät hänen koiransa ole koskaan karanneet. Kyllä ne ovat aina seuraavana päivänä tulleet takaisin. Erään mäyräkoiran omistaja alkoi huolestua siinä vaiheessa, kun hänen koiraansa ei ollut näkynyt kahteen päivään. Omistaja pyysi koiralleen tuttua koiraa apuun. Ystäväkoira seurasi mäyräkoiran jälkeä metsään ja luolan suulle, mistä koirien omistajat kaivoivat mäyräkoiran esiin. Mäyräkoira suuttui "löytäjille", sillä se ei ollut omasta mielestään kadonnut, vaan sillä oli vielä työ kesken. Saalis oli edelleen luolassa.

Tässä artikkelissa tarkoitan kadonneella koiralla koiraa, joka on sen omistajan mielestä kadonnut. Valitettavasti koiran omistajat ovat joskus hitaita ymmärtämään, että heidän koiransa on kadonnut tai he eivät tiedä, minne koiran katoamisesta pitäisi ilmoittaa. Mitä aikaisemmin omistaja ymmärtää soittaa poliisille ja löytöeläinkenneliin sekä laittaa lehteen, puhelintolppiin ym. ilmoituksen kadonneesta koirasta, sitä todennäköisemmin hän saa havainnon koirastaan. Tämä taas lisää todennäköisyyttä saada koira takaisin. Valitettavan tavallista on, että kadonneen koiran omistaja huomaa vasta viikon kuluttua koiransa katoamisesta, että olisi hyvä laittaa lehti-ilmoitus. Sitten hän kuulee, että ilmoitus ei ehdi seuraavaan lehteen, ja paikallislehti ilmestyy vain kaksi kertaa viikossa. Tätä päivitellessä ehtii aika kulua, joten ensimmäinen katoamisilmoitus koirasta on lehdessä aikaisintaan kahden viikon kuluttua katoamisesta, joskus vasta kahden kuukauden kuluttua.

Miksi koirat katoavat?

Suuri osa koirista katoaa hoitopaikoista. Ne voivat pelästyä jotain, niille voi tulla reviiroongelmia hoitoperheen toisten koirien kanssa tai niille voi tulla koti-ikävä.

Uroskoirat lähtevät joskus juoksuisen nartun perään. Riista tulee iltaisin yllättävän lähelle taloa. On tavallista, että minulle kerrotaan, etteivät perheen koirat koskaan ole lähteneet pihasta minnekään. Mutta kun he päästivät koirat iltapissalle talon nurkalle, kaikki koirat lähtivät riistan perään, ja yksi koira vähemmän tuli takaisin. Yleensä se metsään jäänyt koira on perheen nuorin koira, joka on tottunut aina seuraamaan vanhempia koiria, eikä se osaa yksin tulla takaisin.

Kun farmariauton takakontti tai pakettiauton sivuovi avataan, koira karkaa helposti; varsinkin jos sitä ollaan viemässä jonnekin pelottavaan paikkaan; esimerkiksi kun aikuinen koira on ostettu jostain kaukaa ja se on pitkästä matkasta stressaantuneena menossa uuteen kotiin.

Koirat voivat myös pelästyä mitä kummallisimpia asioita, pahoittaa mielensä tai lähteä muuten vain seikkailemaan. Herkimpiä pelästymään ja pahoittamaan mielensä ovat paimenkoirat, erityisesti shetlanninlammaskoirat ja colliet. Noin kolmasosa etsimistämme koirista on ollut paimenkoiria, ylivoimaisesti suurin osa niistä on ollut collieita ja shetlanninlammaskoiria.

Miksi koirat eivät tule takaisin kotiin?

Joskus hoito- tai kyläpaikka on niin kaukana, että koira ei osaa palata kotiin. Esimerkiksi Ruotsista Kirkkonummelle kyläilemään tullut kultainennoutaja ei luonnollisestikaan lähtenyt uimaan Suomenlahden yli kotiin Ruotsiin, kun se lähti karkuun pelästyttyään kaatuvaa lepotuolia. Joskus koira juoksee riistan perässä tai pelästyneenä niin kauas, että se ei osaa enää takaisin.

Mikäli koira kävelee omistajansa kanssa vain hihnassa korttelia ympäri, se ei opi suunnistamaan eikä jäljestämään. Nykyisen lainsäädännön mukaan koiran on oltava kytkettynä paikoilla, missä on asutusta. Mikäli koiraa ei ole mahdollista pitää irti, voi sen antaa seurata hajuja hihnassakin. Jos ulkoilee koiransa kanssa siten, että antaa sen hihnassa ollessaankin välillä itse seurata mielenkiintoisia hajuja, tai harrastaa koiransa kanssa jotain etsintää, on todennäköistä, että koira löytää itse kotiin, mikäli se joskus sattuu karkaamaan. Jos lauman nuorin koira on aina muiden koirien kanssa, se tottuu helposti seuraamaan vain vanhempia koiria, eikä opi suunnistamaan eikä jäljestämään. Yksin joutuessaan tällainen koira pelästyy myös helposti, jolloin se ei löydä takaisin kotiin.

Jos koira pelästyy riittävän pahasti jotain kotipihassaan, ei se luonnollisesti uskalla palata kotiin. Esimerkiksi kotipihassaan ränniin sidottu bulmastiffin pentu, joka veti vähän matkaa kolisevaa ränniä perässään, ei uskaltanut palata kotipihaan. Uuden vuoden rakettia kotipihassaan pelästynyt belgianpaimenkoirakaan ei uskaltanut palata kotiin, mutta löytyi 5 kilometrin päästä kotoaan muutaman päivän päästä. Bulmastiffin pentu löytyi lähimetsästä paikalta, missä pentu mielellään lenkkeili.

Jos joku on ottanut koiran, tai se on loukannut pahasti itsensä, tarttunut hihnasta kiinni, pudonnut hankalaan paikkaan tai kuollut, ei se myöskään voi palata takaisin. Liikenne ja heikot jäät ovat vaarallimpia asioita kadonneelle koiralle. Muuten koirat tuntuvat selviytyvän yllättävän hyvin yksinään. Parhaimpia selviytyjiä lienevät 4 kuukautta talvella Lapissa ollut greyhound ja 8 kuukautta yksin seikkailut shetlanninlammaskoira. Nämä molemmat koirat saatiin pyydystettyä loukulla: shetlanninlammaskoira supiloukulla ja greyhound huskykasvattajan itse tekemän loukun avulla.

Jos koira on pahoittanut mielensä, ei se välttämättä halua tulla takaisin. Villiintynyt tai pelästynyt koira ei muista, missä sen koti on; tai koira ei muista edes, että sillä on koti. On mahdollista, että se ei muista edes olevansa koira.

Mitä tarkoittaa, että koira on villiintynyt?

Oltuaan yksin metsässä, muuttuu tavallinen kesykoira yllättävän nopeasti villieläimen kaltaiseksi. Tällöin koira ei tunne omistajaansa, vaan pakenee tätä, ja voi jopa murista omistajalleen, jos hän yrittää lähestyä koiraansa. Villiintynyt koira väistää ihmisiä, mutta saattaa viihtyä asutuksen lähellä. Joskus villiintynyt koira käyttäytyy kuin entisajan kylän koirat. Se hakeutuu lähelle ihmisiä, mutta jos joku yrittää lähestyä koiraa, se pakenee. Joskus villiintynyt koira taas piileskelee niin hyvin, että siitä saadaan hyvin vähän havaintoja, nekin vain aamu- ja iltahämärässä koiran etsiessä ruokaa.

Vaikka villiintynyt koira ei kuule omistajansa ääntä, tai ei ymmärrä, että sitä kutsutaan, se seuraa usein omistajansa jalanjalkia (=hajuja). Villiintynyt koira muuttuu yleensä nopeasti takaisin kesyksi koiraksi

jäätään loukkuun, tartuttuaan hihnasta kiinni tai haistettuaan omistajansa. Esimerkiksi loukkuun pyydystetyt villiintyneet koirat ovat muuttuneet kesyiksi yleensä noin viidessä minuutissa. Juoksuisen nartun perään lähtenyt hovawarturos saatiin houkuteltua koiratarhaan. Kun omistaja lähestyi koiraansa, murisi se hänelle. Omistaja huomasi pienen tuulenvireen käyvän hänestä koiraan päin, jolloin "ikään kuin lamppu olisi syttynyt koiran päässä" ja se tunsu taas omistajansa.

Jotkut ihmiset ovat sitä mieltä, että kyllä routa porsaan kotiin tuo, eli koira palaa kotiin oltuaan riittävän nälkäinen. En usko tähän nähtyäni villiintyneen kultaisenoutajan pellolla. Kuukauden Kirkkonummen metsissä viettänyt, 14 kg laihtunut kultainenoutaja ei uskaltanut syödä kolmen metrin päässä olevia siankorvia, kun me koiran houkuttelijat istuimme 50 metrin päässä pellolla. Uroskoira ei myöskään lähestynyt juoksuista narttua, jolla oli aivan parhaat päivät. Pitkän ja kärsivällisen houkuttelun, siankorvien ja juoksuisen nartun avulla saimme kuitenkin koiran kiinni. Näin saman kultaisenoutajan kahden päivän päästä pyydystämisestä. Tällöin tämä vasta äsken villieläimen lailla käyttäytynyt koira kerjasi rapsutuksia ja syöksi heti keittiöön, kun jääkaapin ovi hieman narahti.

Kun tämä nuori uroskoira oli villiintyneenä pellolla myyriä pyydystämässä tuntui pelko olevan tärkeysjärjestyksessä ensimmäinen, sitten uteliaisuus, ruoka kolmantena ja juoksuinen narttu vasta neljännellä sijalla. Kun koira kesyyntyi, muuttui juoksuinen narttu tärkeysjärjestyksessä ensimmäiseksi. Mitä nuorempi uroskoira ja mitä lyhyemmän aikaa se on ollut kateissa, sitä todennäköisempää on, että juoksuisen nartun käytöstä on apua koiran kiinniottamisessa.

Joskus tuntuu kuin koiralla olisi katkaisija, josta laitetaan "villieläin päälle" ja "kesykoira päälle". Usein kadonneen koiran omistajan on vaikeaa uskoa, että hänen kiltti koiransa ei tunne häntä, vaikka normaalisti koira on kovasti omistajansa perään.

Miksi koira ei tule omistajan luo?

Stressaantunut koira ei kuule omistajansa kutsua, tai se ei ymmärrä, että sitä kutsutaan. Esimerkkinä viime kesänä Espoossa kadonnut collien pentu, joka katosi hoitopaikasta pelästyttyään pihassa jotain. Omistajat palasivat kesken lomaltaan ja kävelivät lähimetsää ristiin rastiin kutsuen koiraansa, jolloin he tulivat siihen tulokseen ettei koira voi olla lähimetsässä. Olisihan se tullut heidän luokseen, kun he kutsuivat koiraansa. Kerroin omistajille, että valitettavasti stressaantuneet koirat eivät kuule tai ymmärrä omistajansa kutsua, joten heidän koiransa voi olla sittenkin lähimetsässä. Jorin ja Nasun etsintöjen perusteella (koirani etsivät peräkkäin, eivät yhtäaikaan) pyysin omistajia laittamaan peiton tai jonkun vastaavan, missä on heidän oma hajunsa, ja ruokaa kolmeen eri paikkaan. Pyysin omistajia tarkistamaan aamuhämärässä ruokintapaikat. Kun he aamulla menivät ohjeitteni mukaan noin 100 metrin päässä talosta olevalle ruokintapaikalle katsomaan, onko ruoat syöty, odotti collien pentu omistajiaan peitolla. Se ilahtui, kun löysi vihdoinkin omistajansa.

Jos koira on villiintynyt, stressaantunut tai keskittynyt johonkin muuhun, ei se kuule omistajansa kutsua. Olen pari kertaa hukannut Nasun metsään. Kun Jori on etsinyt Nasun, olen huomannut Nasun keskittyneen johonkin erittäin mielenkiintoiseen hajuun, jolloin se on muuttunut "kuuroksi". Nasu ei ole koskaan ollut kaukana, mutta se on ollut niin keskittynyt ihanaan hajuun, ettei se ole ymmärtänyt muusta maailmasta mitään. Kuulo on tuntunut palautuvan vasta, kun olen seisonut metrin päässä koirastani. Metsästyskoirille kuulo ei palaudu välttämättä silloinkaan. Ensimmäinen Jorin etsimä koira oli juoksuinen mäyräkoiranarttu, joka jahtasi jäniksiä. Loppu jäljityksestä oli helppoa, sillä mäyräkoira oli kadottanut jäniksen ja kiinnostui uroskoiristani. Omistaja kutsui koiraansa ensin 5 metrin päästä, sitten metrin päästä, mutta koira ei reagoinut lainkaan. Se tervehti ensin Jorin ja Nasun, ja sitten "kuin lamppu olisi syttynyt koiran päässä" ja se huomasi omistajansa, ja ilahtui kovasti.

Koira voi myös pelätä omistajaansa, jos tämä on torunut koiraansa sen oltua karkuretkillä aikaisemminkin. Koira voi pelätä omistajaansa myös villiintyneenä, jolloin se ei tunne häntä, tai jos karkaamiseen liittyy shokkioppiminen. Kuristuspannasta lepotuoliin sidottu kultainenoutaja pelästyi räminää, kun tuulenpuuska kaatoi tuolin. Samalla, kun koira tunsi kipua kurkussaan ja kuuli räminää, se kuuli myös omistajansa äänen, nimensä ja luoksekutsun. Tällöin koira yhdisti nämä kaikki samaan, juoksi karkuun hihnan solmun irrottua, ja pelkäsi omistajaansa ja kaikkia muitakin ihmisiä, nimeänsä ja luoksekutsua. Koira saatiin kiinni juoksuisen nartun ja siankorvien avulla kuukauden kuluttua. Labradorinoutajan omistaja yritti estää koiraansa jäämästä rattijuopon töytäisemäksi kutsumalla koiraansa luokseen, mutta epäonnistui. Samalla, kun koira tunsi kovaa kipua jäädessään auton alle, kuuli se omistajansa äänen, oman nimensä ja luoksekutsun. Koira pakeni shokissa metsään ja piiloutui kuusen alle. Sitä olisi tuskin koskaan löydetty ilman etsijäkoiraa. Tällä kertaa etsijäkoirana oli poliisin saksanpaimenkoira. Labradorinoutaja oli niin huonossa kunnossa, että se piti tuoda kottikärryillä metsästä pois, jotta se saatiin eläinlääkəriin. Koira pelkäsi ensin omistajaansa, nimeään ja luoksekutsua, mutta toivuttuaan shokista se palautui normaaliksi. Vain luoksekutsu tuntui pitkään tämän jälkeen vastenmieliseltä. Myös kultainenoutaja palautui ennalleen. Pitkään aikaan se ei tosin uskaltanut lähteä ulos, ellei ollut aivan varma, että omistaja on hihnan toisessa päässä. Omistajan mukaan koira käyttäytyi, kuten hän olisi ollut kadoksissa kuukauden, eikä hänen koiransa.

Millaisiin paikkoihin kadonneet koirat hakeutuvat?

Mikäli kadonnutta koiraa ei pelästytetä, saattaa se jäädä hyvinkin lähelle katoamispaikkaa. Paimenkoirat ja pennut juoksevat usein pelästyttyään jonkin matkaa ja jäävät sitten paikoilleen melko pienelle alueelle. Metsästyskoirat juoksevat usein riistan perässä kauemmaksi, mutta nekin jäävät yleensä jonnekin, mistä löytävät itselleen oman reviirin. Luolakoirat ja joskus muutkin koirat hakeutuvat luoliin tai vajojen alle koloihin, jolloin niitä on vaikea löytää. Yleensä koirat liikkuvat vastatuuleen, sillä ne haluavat tietää, mitä on edessäpäin.

Koirat tarvitsevat vettä ja ruokaa. Jos on hyvin kuivaa, on koiran vaellettava eteenpäin, kunnes se haistaa jostain vettä. Talvella taas suojan löytyminen on määräävä tekijä. Yleensä koirat eivät ui pitkiä matkoja kadotessaan, mutta eräs pelastusliivit päällä kadonnut pointeri yllätti viime kesänä uimalla 400 metrin päässä olevaan saareen. Tämän koiran mielestä oli mukavaa katsella ohi kulkevia veneitä. Mantereella oli hiostavan kuumaa suota, missä oli hyttysiä. Ehkäpä näistä syistä johtuen koira päätti uida saareen.

Koirat etsivät itselleen yleensä oman reviirialueen, jonka säde riippuu koiran koosta ja energisyydestä sekä ruoan ja veden saannin helppoudesta. Joskus koirat voivat seikkailla suurellakin alueella, kuten kolarissa pelästynyt bordercollie, joka liikkui alueella, jonka säde oli noin 50 km. Metsäpeuran perään juossut belgianpaimenkoira juoksi paluumatkalla 20 km kotinsa ohi.

Jotkut koirat osaavat myös mennä paikkoihin, jonne ne on viety autolla. Esimerkiksi kotiin vievällä tiellä auton alle jäänyt koira ei koskaan uskaltanut ylittää samaa tietä uudelleen. Sen sijaan saman näköinen toista takajalkaa ontuva koira nähtiin omistajan entisen miesystävän kesämökillä ja omistajan vanhempien kesämökillä, sekä omistajan edellisen asunnon lähetyvillä. Lapinkoiran omistaja vei koiransa linja-autolla Veikkolaan, mistä koira tultiin hakemaan hoitopaikkaan autolla. Koira karkasi heti, kun auton ovi avattiin ja tuli Veikkolaan; minun tulkintani mukaan etsimään omistajaansa. Kun koira sitten kahden viikon päästä näki vihdoin omistajansa Veikkolassa, se pelkäsi myös häntä, kunnes tunnisti omistajan hajusta.

Ruokaa etsiessään koirat hakeutuvat usein hevostalleille ja kaatopaikoille, ne haistavat kaukaakin grillikioskit, hyväntuoksuiset ravintolat ja baarit. Joko seuraa tai ruokaa etsiessään koirat hakeutuvat

usein sellaisten talojen pihalle, missä on koiria tai kissoja. Esimerkkinä viime syksynä Lammilla kadonnut shetlanninlammaskoira, joka löytyi kesämökiltä, jonka omistajalla on neljä koira. Talvella monet koirat käyvät syömässä lintulautojen alustoja. Usein koirat seuraavat myös tuttujen ihmisten hajuja, vaikka eivät kutsuttaessa tulekaan omistajansa luo. Kadonneet koirat ovat myös mestareita löytämään tutun tuntuisia paikkoja: samantyyppistä metsää, samanlaista aitaa tai samantyyppisiä taloja kuin kotona tai lähellä kotia. Koira noudattaa usein myös samoja rutiineja kuin ennen karkaamistaan. Jos koira on tottunut lenkkeilemään teitä pitkin, se kulkee paljon teitä pitkin myös yksin ollessaan. Jos koira on tottunut kulkemaan jalkakäytävän vieressä nurmikolla, kulkee se siellä vapaana ollessaankin. Metsässä paljon lenkkeilleet koirat taas hakeutuvat metsiin, lapsista pitävät koirat hakeutuvat päiväkotien ja koulujen läheisyyteen, tai löytävät talot, joissa on lapsia jne. Koira etsittäessä on siis hyvä miettiä, millaisista paikoista ja seurasta koira piti ennen karkureissuaan.

Kadonneen koiran käytös, kun sitä etsitään

Monet omistajat ovat kertoneet, että kun he näkivät koiransa, he juoksivat tämän perään. Eiväthän he muuten olisi tienneet, minne se koira meni. Näin toimimalla voidaan olla varmoja, että etsittävä koira pakenee.

Koira houkuttelee luokse, sitä ei yritetä juosta kiinni tai pelästyttää muulla tavoin!

Kerran kun etsimme kaksi päivää kadonneena ollutta rottweilerin pentua, oli omistaja kutsunut muita koiranomistajia auttamaan. Jokaiselle oli annettu oma alue tutkittavaksi, jolloin omistaja ajatteli, että eri paikoissa olevat koirat eivät pelästyä etsittävä. Tässä hän kuitenkin erehtyi. Vain Jori ja minä saimme etsiä, missä halusimme, sillä olihan Jori porukan ainut koira, joka oli aikaisemminkin etsinyt koiria.

Meitä vastaan tuli metsässä suunniltaan pelästynyt hirvi ja irrallaan etsivä koira, joka oli hyökätä Jorin kimppuun. Kuulimme metsästä mieletöntä rytinää, minkä etsijäkoirat aiheuttivat. Todennäköisesti mekin aiheutamme samanlaista rytinää etsiessämme, mutta nyt sitä meteliä kuului joka puolelta metsästä, sillä etsijöitä oli paljon. Lopulta jo illan hämärtyessä Jori ilmaisi etsittävä löytyneen. Pyysin kanssani mukana ollutta toista ihmistä näyttämään muille paikan, missä Jori oli ilmaissut pennun olevan. Sanoin myös, että paikalle saa mennä vain pieni porukka, eikä yhtään ylimääräistä koira saa ottaa mukaan, vain yksi perheen oma koira saa mennä pentua houkuttelemaan. Pentua houkuttelemaan menneet ihmiset kuulivat Jorin osoittamasta paikasta pennut vikinää ja rapinaa, mutta pentu oli niin peloissaan, ettei se uskaltanut tulla omistajansa luo. Kahden päivän päästä tästä yrityksestä pentu onneksi löydettiin naapurin kuistilta ja saatiin vietyä eläinlääkäriin, sillä sitä oli purtu tassuun.

Kun saavuimme Jorin kanssa pentua etsimään, oli metsässä jo monta koira. Olisin halunnut etsiä yksin, mutta tunsin itseni tosi pieneksi norwichinterrierini kanssa siellä suurten koirien seassa. Minulla ei ollut silloin rohkeutta pyytää muita koirakoita poistumaan ja vaatia saada etsiä koira yksin, vaikka tiesin suuren etsijämäärän pelästyttävän pennun. Enkä tiedä olisiko minua uskottu.

Joitakin vuosia myöhemmin minulle soitti collien omistaja, jota ystävälliset espoolaiset koiranomistajat etsivät. Tällöin olin saanut jo niin paljon itsevarmuutta, että uskalsin sanoa omistajalle tulevani etsimään, mutta ilman yhtään ylimääräistä avustajaa. Vain perheen jäsenet ja perheen oma koira saivat tulla mukaan. Onneksi colliesta oli saatu uusi havainto, ja omistajat uskoivat minua, sillä hyvää tarkoittavat koiranomistajat olivat pelästyttäneet kahdessa tunnissa collien kauemmaksi kuin se siihen asti oli viikossa edennyt. Tämä collie saatiin onnellisesti kotiin.

Vaikka kaupungissa on paljon koiria ja ihmisiä, ei kadonnut koira välttämättä reagoi muihin ihmisiin eikä koiriin, elleivät nämä ole yksin olevasta koirasta kiinnostuneita. Kyllä ihmistäkin alkaa pelottaa, jos

joku alkaa seurata häntä kaupungissa, vaikka väkimäärä ei muuten pelotakaan. Kerran etsimme hoi-topaikasta karannutta, kaksi viikkoa kateissa ollutta lapinkoiraa. Monet ihmiset kertoivat nähneensä koiran. Se oli jopa juossut yleisurheilukerhossa olleiden lasten perässä pururadalla. (Sillä oli tapana juosta omassa perheessä olevan pojan kanssa.) Mutta aina, kun ihmiset olivat lähestyneet sitä, oli koira paennut. Kun lopulta löysimme lapinkoiran etsijäkoirani ja silminnäkijöiden avulla, makasi se tiiliseinän vieressä lähellä hyvälle tuoksuva grillikioskia. Keltaisen tiiliseinän värinen vaaleanruskea koira ei pelännyt 5 metrin päästä kulkeneita ihmisiä, jotka eivät erottaneet sitä tiiliseinästä. Sen sijaan koira pelkäsi selvästi meitä reilun 100 metrin päässä rauhallisesti istuvia ihmisiä, koska olimme selvästi kiinnostuneita siitä. Kun jonkin ajan kuluttua huomasin koiran luottavan, että emme lähesty sitä, pyysin omistajaa varovasti kutsumaan koiraansa. Meillä molemmilla oli makkaraa kädessä, mutta koira lähestyi varovasti omistajaansa, ikään kuin hänessä olisi sittenkin ollut koiran mielestä jotain tuttua. Siinä vaiheessa, kun koira jo söi makkaraa, laittoi omistaja koiransa varovasti hihnaan kiinni. (Koiralla oli valjaat päällä.) Meni muutama minuutti ja "kuin lamppu olisi syttynyt koiran päässä" jolloin se ymmärsi löytäneensä omistajansa ja ilahtui kovasti ja kerjasi rapsutuksia omistajalta ja lisää ruokaa minulta. Vain viittä minuuttia aiemmin sama koira oli pelännyt meitä, kun olimme reilun sadan metrin päässä ja istuimme rauhassa jutellen niitä näitä, ja vain vilkaisimme välillä silmänurkasta koiraan päin.

Vain yksi koirakko kerrallaan etsii kadonnutta koira, muuten koira voi pelästyä.

Monet koirat suhtautuvat epäluuloisesti ruokintapaikkaankin. Ruokaa kannattaa siis jättää suojaiseen paikkaan ja vain pieni määrä hyvän tuoksuista ruokaa aukealle paikalle, mistä haju leviää kauas. Kun koira on useamman kerran uskaltanut syödä sille tuotua ruokaa, tuodaan paikan läheisyyteen loukku. Loukku naamioidaan havuilla ja pohja peitetään hiekalla ja turpeella, jotta loukku sopii mahdollisimman hyvin luontoon. Makkaravanan tai jonkun muun herkullisen ruoan avulla koira houkutellessaan ruokintapaikalta loukkuun. Jos loukku ei ole riittävän pitkä, jotta voidaan olla varmoja, että koira varmasti jää loukkuun laukaistuaan sen, ruokitaan koira ensin loukkuun siten, ettei loukku ole laukaisuvalmis. Kun koira on riittävän rohkea menemään perille asti loukkuun, eli herkullisimman ruoat ovat hävinneet myös loukun perältä, laitetaan loukku laukaisuvalmiiksi. Loukun sijainti on hyvä pitää salaisena, jotta sinne ei tule uteliaita ihmisiä pelästyttämään koira. Maanomistajan lupa on hyvä pyytää, samoin ilmoittaa asiasta paikalliselle eläinsuojeluvalvojalle, jotta hän tietää, miksi loukku on siellä. Loukkua luonnollisestikin käydään katsomassa ainakin kahdesti päivässä, jotta mikään eläin ei joudu olemaan kauaa loukussa. Talvella kannattaa varmistaa, että loukun laukaisumekanismi ei jäädy. Villieläimet päästetään loukusta pois, mutta muut vahingossa pyydystetyt koirat viedään löytöeläinkenneliin, elleivät lähiseudun asukkaat tiedä, kenelle koira tulisi palauttaa.

Koiran voi yrittää myös houkutella ruoan avulla kävelemään perässään aitaukseen tai autoon. Neuvokkaat pikkutyöt houkuttelivat uimareissulla Espoossa kadonneen collien kävelemään perässään päiväkodin pihaan. Oltuaan jo kaksi viikkoa kateissa ei collie antanut lähestyä itseään, mutta saattoi joskus seurata jotain ihmistä tai koira. Kun collie oli saatu houkuteltua päiväkodin pihaan, laittoi toinen tyttö portin kiinni ja meni etsimään lyhtytolpasta koiran katoamisilmoitusta, ja toinen tyttö jäi collien seuraksi päiväkodin pihalle. Kun kadonneen koiran yhteystiedot löytyivät, soitti pikkutyttö kännykällään collien omistajalle — ja koiran seikkailu päättyi onnellisesti.

Varsinkin pentua etsittäessä kannattaa kokeilla leluja. Esimerkiksi autoa pelästynyt, yön yksin metsässä viettänyt katalonianpaimenkoiran pentu ei tuntenut aamulla omistajaansa eikä lähestynyt sille tarjottua ruokaa. Kun omistaja leikki pennun lempipallolla, tunsikin koira hetkessä omistajansa. "Tuon täytyy olla minun mami, kun hänellä on palloni!" — Hetkeä aiemmin ruokakupin kanssa koira houkuttelevaa omistajaa väistänyt pentu syöksyi häntä heiluen tämän luo.

Myös omistajan mielentila vaikuttaa siihen uskaltaako kadonnut koira tulla omistajansa luo, ja siihen miten omistaja etsii koiraansa. Pelästyneet omistajat kävelevät usein metsää ristiin rastiin ja huutavat

äänensä käheäksi — tuloksetta. Jotkut taas itkevät kotona kadonnutta koiraansa, eivätkä ilmoita kadonneesta koirasta minnekään. Minulle tuli viime vuonna 40 koiran katoamisilmoitusta. Annoin kadonneen koiran omistajalle etsimisohteet, joista pelästynyt koiranomistaja ei ymmärtänyt puoliakaan. Monelle koiranomistajalle sanoin, etten itse ehdi lähteä nyt etsimään, mutta tiedän kaksi kokenutta koirakkoa, joita voin suositella. Annoin heille Tarja Salosen ja Anne Puurunen-Swifftin puhelinnumerot. Koska Tarja on helpommin tavoitettavissa kuin Anne, soittivat he useimmiten Tarjalle. Tarja antoi rauhallisesti samat ohjeet kuin minäkin ja lupasi tulla koiransa kanssa etsimään seuraavana päivänä tai parin päivän päästä. Kun omistaja kuuli etsijäkoiran olevan tulossa ja kuuli samat ohjeet uudelleen, alkoi hän jo ymmärtää, mitä hänelle puhuttiin. Omistaja laittoi ilmoituksia ja vei tutun hajun ja ruokaa katoamispaikan läheisyyteen. Kun hän sitten aamulla meni katsomaan, ovatko ruoat hävinneet, löysi hän koiransa peitolta odottamasta. Toisinaan koira palasi itse kotiin omistajan rauhoituttua, tai ilmoitukset tuottivat tulosta. Noin kolmannes viime vuonna "etsimistämme" koirista löytyi siis jo ohjeittemme avulla omistajan rauhoituttua ennen kuin etsijäkoira ehti lähteä minnekään.

Mitä tehdä, kun koira katoaa?

1. Yritä rauhoittaa, vaikka se onkin vaikeaa.
2. Ilmoita kadonneesta koirasta poliisille, löytöeläinkenneliin, paikallislehteen, paikallisradioon, metsästäjille, aamulehden jakajille, taksinkuljettajille, Internettiin ym. Pienillä paikkakunnilla on usein ns. tietotoimisto (huoltoaseman baari tai joku vastaava), missä kaikki käyvät. Tee kuvallinen ilmoitus koirasta, missä on revittäviä puhelinnumeroita. Laita ilmoitus "paikalliseen tietotoimistoon", puhelintolppiin, kauppojen ilmoitustauluille, ihmisten postilaatikoihin ym. Kannattaa laittaa ulos jätettävät ilmoitukset muovitaskuun, sillä jopa kuulakärkikynällä kirjoitetut puhelinnumerot katoavat joskus sateessa. Pyydä ystävällisiä ihmisiä soittamaan talojen ovikelloja katoamispaikan läheisyydessä ja jakamaan katoamisilmoituksia. Muista, että koira voi ylittää kuntarajat, ilmoita siis kadonneesta koirasta myös naapurikunnan ja kaupungin löytöeläinkenneliin ja poliisille. Ilmoita myös eläinlääkäreille, sillä koira voi jäädä auton alle, jonne mahdollisesti loukkaantunut koira toimittaan.
3. Jätä koiran katoamispaikalle oma hajusi ja ruokaa, sekä koiran lempilelu.
4. Jos kadonnutta koira etsitään koulutetun etsijäkoiran kanssa, on etsijäkoiran osattava ilmaista etsittävä riittävän kaukaa, ettei tämä pelästy. Etsittävää koira koetetaan houkuttaa tulemaan luokse, mutta jos se ei uskalla tulla, jätetään omistajan haju ja ruokaa paikalle, jossa etsijäkoira on ilmaissut kadonneen koiran olevan. Joskus perheen toinen koira tai kadonneen koiran ystäväkoira osaa myös etsiä kadonneen koiran. Vieraan koiran kanssa kannattaa etsiä vain valoisaan aikaan, ettei etsittävä pelästy.
5. Ruoka on hyvä peittää, ettei se houkuttele lintuparvea syömään. Kesällä on varottava myös ruokaa, joka kelpaa muurahaisille sekä helposti pilaantuvaa ruokaa. Paikalle, jossa ei ole muurahaisia, voi jättää esimerkiksi kermaviiliä, raejuustoa, raakaa jauhelihaa, pakastettua sulatettua nautan vatsalaukkua, keitettyä sydäntä tai kieltä keitinvesineen sekä sitä kuivamuonaa, mitä koira on tottunut syömään. Houkuttimeksi voi jättää myös esimerkiksi pieniä määriä makkaraa, maksaa, siankorvia tai jotain muuta hyvin tuoksuvaa koiran herkkua.
6. Koiria voidaan houkuttaa tulemaan luokse perheen toisen koiran, kaverikoiran tai lelun avulla. Uroskoiria voidaan houkuttaa tulemaan luokse myös juoksuisen nartun avulla. Vain yksi houkuttelukoira kerrallaan, ettei houkuttelut pelästy!
7. Usein koira odottaa peitolla, jossa on omistajan haju, mutta hyvä tilanne on myös se, että ruoka alkaa hävitä. Kun ruoka alkaa hävitä tietystä paikasta, lisää ruokaa tuo vain kadonneen koiran perheen jäsen tai kaksi jäsentä. Jos ruokintapaikalla käy useampia ihmisiä tai muita koiria, voi kadonnut koira pelästyä ja lähteä pois.
8. Jos koira ei saada houkuttelua luokse, pyydystetään se loukulla, houkuttellaan autoon tai aitaukseen. (Tarkempi ohje loukulla pyydystämisestä aiemmin tässä artikkelissa.)

Koiraa etsitään aina vain pienellä porukalla. Tämä tarkoittaa koiran omistajaa, mahdollisesti perheen toista koira, etsijäkoira ja etsijäkoiran omistajaa. Jos koiran omistajia on kaksi, on hyvä, jos toinen omistajista seuraa vähän matkaa etsijäkoira ja soittelee talojen ovikelloja ja kyselee ihmisiltä, ovatko he nähneet yksin liikkuvaa koira ja jättää yhteystietojaan.

Koira houkutellaan luokse, aitaukseen tai autoon; sitä ei yritetä juosta kiinni tai muuten pelästytetä. Maltti on valttia! Muista jättää oma hajusi ja ruokaa katoamispaikalle heti, kun koirasi on kadonnut!

Rauhallinen etsintä pienellä porukalla ja tehokas ilmoittelu tuo tulosta!

Kun kerron artikkelissani etsijäkoiran jäljestävän, se on seurannut maavainua. Jos koira etsii tai jäljittää, tarkoitan koiran käyttävän tällöin joko maa- tai ilmavainua. Etsijäkoira saa itse valita, kumpaa vainua on edullisempi käyttää. Koira etsii itsenäisesti, mutta kytkettynä.

Marja Huovila